तपसःप्रयोजनमाह लोकेति॥ १६॥ क्षेत्रज्ञःसर्वभूतानामादिरंतश्चकेशवेत्यस्यार्थः क्षेत्रं महाभूतान्यहंकारोबुद्धिरव्यक्तमेवच इंद्रियाणिदशैकंचपंचचेंद्रियगोचराः इच्छाद्वेषःसुखंदुःखंसंघातश्चेतनाधृतिः एतत् क्षेत्रमितिभगवताव्याख्यातंकोशपंचकात्मकंतज्ज्ञःतत्प्रकाशकःअंतरात्मेत्यर्थः सर्वभूतानांसर्वेषांवियदादीनांजरायुजादीनांचजीवानामादिःपरमकारणं अंतःलयस्थानं रजतस्येवशुक्तिः अवांतरकारणानाम विद्याकामकर्मादीनांक्षेत्रमध्येअव्यक्तेच्छादिपदैरुपात्तत्वात् एतेनप्रपंचस्यमिथ्यात्वाज्जीवपरयोरैक्याच्चाद्वैतंकृष्णतत्त्वमुक्तं ॥ १७॥ भौमंभूमिपुत्रं प्रथमोत्पादितंसर्वभूतानांप्रथमेनअहंकारेणउत्पादितं भूतादि

आतिष्ठस्त्वमथैकेनपादेननियमस्थितः॥ लोकप्रवृत्तिहेतोस्त्वमितिव्यासोममाब्रवीत्॥ १६॥ क्षेत्रज्ञःसर्वभूतानामादिरंतश्चकेशव॥ निधानंतपसांकृष्णय ज्ञस्त्वंचसनातनः॥ १७॥ निहत्यनरकंभौममाहृत्यमणिकुंडले॥ प्रथमोत्पादितंकृष्णमेध्यमश्वमवासृजः॥ १८॥ कृत्वातत्कर्मलोकानामृषभःसर्वलोकजित्॥ अवधीस्त्वंरणेसर्वान्समेतान्दैत्यदानवान्॥ १९॥ ततःसर्वेश्वरत्वंचसंप्रदायशचीपतेः॥ मानुषेषुमहाबाहोप्रादुर्भूतोसिकेशव॥ २०॥ सत्वंनारायणोभूत्वाहरिरासीःपरंतप॥ ब्रह्मासोमश्चसूर्यश्चधर्मोधातायमोऽनलः॥ २१॥ वायुर्वैश्रवणोरुद्रःकालःखंपृथिवीदिशः॥ अजश्चराचरगुरुःस्रष्टात्वंपुरुषोत्तम २२॥ परायणंदेवमूर्धाक्रतुभिर्मधुसूदन॥ अयजोभूरितेजावैकृष्णचैत्ररथेवने॥ २३॥ शतंशतसहस्राणिसुवर्णस्यजनार्दन॥ एकैकस्मिंस्तदायज्ञेपरिपूर्णानिभागशः॥ २४॥ अदितेरपिपुत्रत्वमेत्ययादवनंदन॥ त्वंविष्णुरितिविख्यातइंद्रादवरजोविभुः॥ २५॥ शिशुर्भूत्वादिवंखंचपृथिवींचपरंतप॥ त्रिभिर्विक्रमणैःकृष्णक्रांतवानसितेजसा॥ २६॥ संप्राप्यदिवमाकाशमादित्यस्यंदनेस्थितः॥ अत्यरोचश्चभूतात्मन्भास्करंस्वेनतेजसा॥ २७॥ प्रादुर्भावसहस्रेषुतेषुतेषुत्वयाविभो॥ अधर्मरुचयःकृष्णनिहताःशतशोऽसुराः॥ २८॥ सादितामौरवाःपाशानिसुंदनरकौहतौ॥ कृतःक्षेमःपुनःपंथाःपुरंप्राग्ज्योतिषंप्रति॥ २९॥ जारूथ्यामाहुतिःक्राथःशिशुपालोजनैःसह॥ जरासंधश्चशैब्यश्चशतधन्वाचनिर्जितः॥ ३०॥

रहंकारइतिप्रसिद्धं मेध्यंयज्ञियं ॥ १८॥ तत्कर्मअश्वोत्सर्गाख्यं ॥ १९॥ २०॥ सःत्वं क्षेत्रज्ञःशुद्धचिन्मात्रःभूस्थानीयःसन्नारायणःनरेणपरमात्मनास्रष्टनारंस्थूलसूक्ष्मकारणरूपंउपाधित्रयंतदेवअयनंवासस्थानंयस्यसतथा वृक्षांकुरबीजस्थानीयविराट्सूत्रांतर्यामिरूपोभूत्वाहरिःपरिणतबीजसहस्रगर्भफलस्थानीयःसांबमूर्त्तिःआसीः ईषत्प्रकृफलोपमाश्चब्रह्मादयस्त्वमेव ॥ २१॥ हेपुरुषोत्तमउक्तेभ्योबीजादिस्थानीयेभ्यउत्तमभूस्थानीयनिर्विशेषचिन्मात्ररूप अजोविष्णुः चराचरगुरुःरुद्रः स्रष्टादक्षप्रजापत्यादिः ॥ २२॥ परायणंसर्वोत्कृष्टंप्राप्यं देवमूर्धादेवश्रेष्ठः क्रतुभिरयजइत्यन्वयः अधृष्यइतिपाठेत्वयजइत्यध्याहारः ॥ २३॥ २४॥ २५॥ २६॥ संप्राप्यसम्यक्व्याप्य आदित्यस्यंदनेसूर्यदेहे भास्करमंडलाभिमानिनंजीवं ॥ २७॥ २८॥ सादिताःछिन्नाःमौरवाःआंत्रतंतिमयाः मुरवेष्टनेअस्मादौणादिकेउक्प्रत्ययेतद्धितः मौर्वीशब्दोप्यतएवमध्यमस्वरलोपेननिष्पन्नः॥ २९॥ जारूथ्यांनगर्यां॥ ३०॥

Digitized by Google